

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 59 0 Ps 031500 22 Rev
Banjaluka, 06.04.2023. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Biljane Majkić Marinković, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca Brčko distrikt BiH – Direkcija ..., zastupanog po Pravobranilaštvu Brčko distrikta BiH, protiv tužene B.b. a.d. B. u stečaju, zastupane po punomoćniku V.M., advokatu iz Z., i D.M., advokatu iz B., radi utvrđenja osnovanosti potraživanja, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031500 21 Pž od 13.09.2021. godine, na sjednici održanoj dana 06.04.2023. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 Ps 031500 17 Ps od 23.04.2021. godine odlučeno je:

I - Djelimično se usvaja tužbeni zahtjev, te se utvrđuje da je osnovano potraživanje tužioca u ukupnom iznosu od 579.159,52 KM, kao obračun zateznih kamata u toku trajanja likvidacionog postupka tužene, na oročeni depozit po Ugovoru o oročenom depozitu broj: ... od 29.07.2013. godine, što je tužena dužna priznati i ovako utvrđeno potraživanje unijeti u tabelu potraživanja, te se obavezuje tužena da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 5.222,73 KM, sve u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

II – Odbija se tužbeni zahtjev da se utvrdi osnovanost potraživanja tužioca preko utvrđenog iznosa iz stava I izreke ove odluke, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja pa do konačne isplate, te zahtjev za troškove postupka preko iznosa dosuđenog u stavu I izreke ove odluke.

III - Odbija se dio tužbenog zahtjeva tužioca da se utvrdi se da je osnovan izlučni zahtjev i naknada za izlučni zahtjev tužioca u iznosu od 2.507.019,19 KM i naloži tuženoj da prizna izlučni zahtjev tužioca ili naknadu za izlučni zahtjev, te da izdvoji i isplati odnosno naknadi tužiocu iznos od 2.507.019,19 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od otvaranja stečajnog postupka 24.01.2017. godine do isplate, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Drugostepenom presudom Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031500 21 Pž od 13.09.2021. godine, žalba tužioca je odbijena i potvrđena presuda Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 Ps 028284 15 Ps od 17.10.2016. godine.

Odbijen je zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava žalbe u iznosu od 3.972,50 KM.

Odbijen je zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 5.923,12 KM.

Rješenjem o ispravci Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031500 21 Pž od 09.12.2021. godine ispravljena je presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci broj 59 0 Ps 031500 21 Pž od 13.09.2021. godine tako da u stavu 1. izreke te presude, umjesto poslovnog broja 59 0 Ps 028284 15 Ps od 17.10.2016. godine stoji „59 0 Ps 031500 17 Ps od 23.4.2021. godine“.

Izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac, u dijelu kojim je odlučeno o izlučnom zahtjevu, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, drugostepena presuda u pobijanom dijelu preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tuženi predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se utvrdi da je osnovano potraživanje u ukupnom iznosu od 631.150,00 KM, na ime zakonske zatezne kamate na oročeni depozit za period od 22.11.2014. godine do 15.02.2017. godine, po Ugovoru o oročenom depozitu broj: ... od 29.07.2013. godine u iznosu od 2.507.019,19 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do konačne isplate, zahtjev da tužena prizna ovako utvrđeno potraživanje i unese u tabelu potraživanja, kao i zahtjev da se utvrdi da je osnovan izlučni zahtjev i naknada za izlučni zahtjev tužioca u iznosu od 2.507.019,19 KM, te da se naloži tuženoj da prizna izlučni zahtjev tužioca ili naknadu za izlučni zahtjev, da izdvoji i isplati odnosno naknadi tužiocu iznos od 2.507.019,19 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od otvaranja stečajnog postupka 24.01.2017. godine do isplate.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio da su tužilac i B.b. a.d. B. 29.07.2013. godine zaključili Ugovor o oročenom depozitu u konvertibilnim markama, broj ... po osnovu koga se tužilac kao deponent obavezao da kod banke oroči sredstva u iznosu od 2.500.000,00 KM (član 1), na period oročenja od 25 mjeseci (član 3), s tim da banka na deponovana sredstva mjesečno obračunava kamatu po kamatnoj stopi od 5,25% na godišnjem nivou.

U likvidacionom postupku nad tuženom bankom koji je otvoren 23.12.2014. godine nije došlo do potpunog namirenja povjerilaca, pa je rješenjem Okružnog privrednog suda u Bijeljini broj 59 0 St 030145 16 St 2 od 24.01.2017. godine otvoren stečaj nad tuženom bankom u kojem je tužilac prijavio svoje potraživanje, a na ispitnom ročištu 24.05.2017. godine je potvrđeno da je tužilac prijavio potraživanje u ukupnom iznosu od 3.138.169,19 KM, da u prijavi traži da mu se prizna i izlučno pravo na iznos od 1.253,509,59 KM, da je stečajni upravnik priznao potraživanje u iznosu od 2.507.019,19 KM, a osporio iznos od 631.150,00 KM, koji se odnosi na kamate obračunate u toku likvidacionog postupka. Na istom zapisniku stečajni upravnik je priznato

potraživanje razvrstao u isplatni red prioriteta namirenja pod tačkom 5. stav 1. člana 119. Zakona o bankama (“Službeni glasnik RS” broj 44/2003, 74/04, 116/11, 5/12, 59/13), a osporio izlučno pravo tužiocu na iznos od 1.253,509,59 KM.

Prema nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke L.G., tužilac ostvaruje prihode koji predstavljaju javni prihod Distrikta koji se iskazuju u budžetu Distrikta, sredstva se troše za namirenje rashoda, kapitalna sredstva se koriste za realizaciju raznih projekata, a sredstva koja se ne utroše u tekućoj godini prenose se u narednu godinu i predstavljaju sredstva koje je moguće oročiti, shodno Zakonu o trezoru Brčko Distrikta BiH, a deponovanje ovih sredstava može se vršiti kod poslovnih banaka samo uz uslov da se na taj način ostvaruje određeni prihod. Vještak se izjasnio da zakonska zatezna kamata na oročena sredstva po predmetnom Ugovoru o oročenom depozitu, obračunata za iznos glavnice od 2.500.000,00 KM za period od 23.12.2014. godine do 29.08.2015. godine, iznosi 579.159,52 KM, da je u priznatom potraživanju u iznosu od 2.507.019,19 KM sadržan iznos 2.500.000,00 KM iz ugovora o oročenju od 29.07.2013. godine i obračunata, a neplaćena redovna kamata na depozit zaključno sa 21.11.2014. godine u iznosu od 7.019,19 KM, a da osporeno potraživanje tužioca u iznosu od 631.150,00 KM predstavlja iznos obračunate zakonske zatezne kamate na ukupan iznos duga od 2.507.719,19 KM za period od 22.11.2014. godine do 15.02.2017. godine.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da su stranke zaključile bankarski pravni posao oročenog novčanog depozita, bez posebne ugovorene namjene, na određeno vrijeme, uz ugovorenu kamatu; da je stečajni upravnik priznao potraživanje tužioca u iznosu od 2.507.719,19 KM u čemu je sadržan iznos oročenog depozita od 2.500.000,00 KM i obračunata a neplaćena redovna kamata na depozit zaključno sa 21.11.2014. godine u iznosu od 7.019,19 KM, a da nije priznato potraživanje tužioca u iznosu od 631.150,00 KM koji predstavlja zakonsku zateznu kamatu na oročena novčana sredstva obračunatu za period od 22.11.2014. godine do 15.02.2017. godine, te nije priznao izlučno pravo na oročena novčana sredstva. Polazeći od toga da je likvidacioni postupak nad bankom otvoren 23.12.2014. godine, nalazi da je tužilac bio dužan obračunati kamatu počev od tog dana do 24.01.2017. godine kada je otvoren stečajni postupak nad bankom, iz razloga što je stečajni upravnik osporio pravo na kamate za vrijeme trajanja likvidacionog postupka kako to stoji u njegovoj odluci sa zapisnika od 24.05.2017. godine. Poklanjajući vjeru nalazu i mišljenju vještaka ekonomske struke prvostepeni sud je prihvatio obračun zakonske zatezne kamate za relevantni period (tačnije od 23.12.2014. godine kao dana otvaranja likvidacionog postupka do 24.01.2017. kao dana otvaranja stečajnog postupka) i utvrdio da je tužiočevo pravo iz stava I postavljenog tužbenog zahtjeva osnovano na iznos od 579.159,52 KM, koji predstavlja obračunatu kamatu za vrijeme trajanja likvidacionog postupka nad tuženom bankom, dok je u preostalom dijelu zahtjev neosnovan iz gore navedenih razloga. Zahtjev za zakonsku zateznu kamate na iznos 579.159,52 KM prvostepeni sud je ocjenio neosnovanim cijeneći da je nakon otvaranja likvidacionog postupka mjerodavan propis Zakon o stečajnom postupku, pa da tužilac nema pravo na utvrđeni iznos zakonske kamate potraživati i kamatu shodno članu 277. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Sl. list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04, u daljem tekstu ZOO).

Slijedom navedenog, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev na iznos od 579.159,52 KM, a sa zahtjevom preko dosuđenog iznosa tužilac je odbijen.

Izlučni zahtjev tužioca na novčanim sredstvima koji je stečajni upravnik na zapisniku sa ročišta od 24.05.2017. godine osporio, prvostepeni sud je ocjenio neosnovanim, sa obrazloženjem da se novac kao generički određena stvar ne može izlučivati iz stečajne mase i da povjerilac u odnosu na generičke stvari ima samo tražbeno (obligaciono), ali ne i stvarno pravo, te je pozivom na odredbe člana 91. stav 1. Zakona o stečaju ("Službeni glasnik RS" broj 16/16) koja propisuje da izlučni povjerilac nije stečajni povjerilac, te da ne postoji nikakav osnov za tužioca da, nakon što je prijavio potraživanje, to isto potraživanje tretira kao stvar na kojoj ima izlučno pravo i da paralelno sa prijavom potraživanja postavi i izlučni zahtjev, slijedom čega je ovaj zahtjev odbio.

Drugostepeni sud je temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), žalbu tužioca kojom se pobija odluka o izlučnom zahtjevu, odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Pobijana presuda je pravilna.

Nije sporno da su parnične stranke dana 29.07.2013. godine zaključile Ugovor o oročenom depozitu po osnovu koga je tužilac kod tužene oročio sredstva u iznosu od 2.500.000,00 KM na period od 25 mjeseci po kamatnoj stopi od 5,25% na godišnjem nivou, da je nad tuženom bankom otvoren stečajni postupka dana 24.01.2017. godine, da je stečajni upravnik na ročištu 24.05.2017. godine priznao potraživanje tužioca u iznosu od 2.507.719,19 KM, u kome je sadržan iznos oročenog depozita od 2.500.000,00 KM i obračunata a neuplaćena redovna kamata na depozit zaključno sa 21.11.2014. godine u iznosu od 7.019,19 KM, a da nije priznato potraživanje tužioca koje se odnosi na zakonsku zateznu kamatu na oročena novčana sredstva i izlučno pravo na oročena novčana sredstva.

Prema odredbi člana 1035. stav 1. ZOO, ugovor o novčanom depozitu je zaključen kada se banka obavezala da primi, a deponent da položi kod banke određeni novčani iznos. Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom ili bez otkaznog roka, sa posebnom namjenom ili bez namjene (član 1038. stav 1. ZOO). Banka plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponovana, ukoliko zakonom nije drugačije određeno, a visina kamate utvrđuje se ugovorom o deponovanju, a ako ugovorom ništa nije predviđeno plaća se zakonska kamata (čl. 1042. ZOO).

Odredbom člana 91. stav 1. Zakona o stečaju propisano je da izlučni povjerilac nije stečajni povjerilac, već je to povjerilac koji tvrdi da se stvar, koja pripada njemu, nalazi kod stečajnog dužnika.

Pravilno su nižestepeni sudovi odbili izlučni zahtjev tužioca, jer se novac kao generički određena stvar ne može izlučivati iz stečajne mase. Izlučni zahtjev se najčešće zasniva na pravu svojine izlučnog povjerioca na predmetu koji je u posjedu stečajnog dužnika. Izlučni povjerilac mora dokazati svoje pravo vlasništva u skladu sa pravnim propisima o načinu sticanja prava svojine, a u zahtjevu za izlučenje mora tačno odrediti predmet izlučenja kako bi se on mogao razlikovati od drugih istovrsnih predmeta. Kada su u pitanju stvari određene po rodu (generične stvari) njihovo izlučenje može se tražiti samo ako su dovoljno individualizirane odnosno odredive po rodu, količini i pravu koje na njima ima izlučni povjerilac.

Predmet izlučnog prava može biti stvar ili pravo. Novac ne spada u kategoriju izlučnih prava već samo oni predmeti koji su u sklopu stvarnog prava. Tu spadaju pokretne i nepokretne

stvari koje nisu vlasništvo dužnika već trećih lica koja su izlučni povjerioci i mogu tražiti njihovo vraćanje. Predmet izlučnog prava mogu da budu samo individualno određene pokretne ili nepokretne stvari, stoga se novac kao generički određena stvar ne može izlučivati iz stečajne mase bez obzira kako je u nju dospio, jer povjerilac u odnosu na generičke stvari ima samo obligaciono, ali ne i stvarno pravo.

Zbog toga pogrešno revident smatra da se o izlučnom zahtjevu trebalo odlučiti kao o zahtjevu za zaštitu vlasničkog prava na deponovanim sredstvima sa pravom za povrat stvari shodno odredbi člana 127. stav 2. Zakona o stvarnim pravima („Sl. glasnik RS“, broj 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15 i 107/19), jer generičke stvari ne mogu biti predmet vlasničke tužbe za vraćanje stvari. Tužiocu je priznato obligaciono pravo kao stečajnom povjeriocu na potraživanje novčanog iznosa u visini deponovanih sredstava sa ugovorenim i zakonskom zateznom kamatom, što isključuje pravo na povrat novca, koje je istaknuto kao izlučni zahtjev.

Nije prihvatljiva tvrdnja tužioca da se u pogledu deponovanih sredstava kod tužene radi o ostavi koja postoji kada su u ostavu date pokretne stvari s pravom za ostavoprimca da ih čuva i obavezom da ih vrati kad ostavodavac to zatraži (član 712. ZOO). Naime, kada je objekat ugovora o ostavi novac i kada je novčani pologar banka (što je ovdje slučaj), riječ je o posebnom ugovoru koji je regulisan odredbom člana 1035. ZOO, kako je naprijed rečeno.

Neosnovano se revizijom ukazuje da se radi o sredstvima javnih prihoda i da je shodno odredbi člana 269. stav 2. Zakona o bankama Republike Srpske („Sl. glasnik RS“, broj 4/17) ista trebalo izuzeti iz stečajne mase i prenijeti na drugu banku, jer prema nalazu vještaka ekonomske struke tužilac kod tužene nije imao otvoren račun za uplatu javnih prihoda sa koga bi bila prebačena sredstva namjenjena oročenju, budući da su sredstva po ugovoru uplaćena sa računa za zaštitu i investiranje Vlade Brčko distrikta BiH otvorenog kod N.R.b.

Drugostepeni sud je na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo, pri čemu nisu učinjene povrede postupka, a za donesenu presudu je dao uvjerljive razloge koje prihvata i ovaj sud, koji se revizijom ne dovode u pitanje.

Slijedom navedenog, primjenom odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 5.923,12 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužene u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić